

Genef. 2. hanc dimittet homo patrem, & matrem, & adhaerebit uxori suae, & erunt duo in carne una. Genef. 2. n. 24. nam nexus hominis ad patrem, & matrem est inseparabilis: atqui Deus ait, quod major sit nexus viri ad uxorem: ergo est omnino inseparabilis majori, & potiori iure.

QUESTIO V.

Quare dicitur, quod propter uxorem dimittet homo patrem, & matrem?

37. Valde impertinens est in hac re sententia Hugonis, qui sic explicat, dimittet homo patrem & matrem, id est, excepto patre, & matre, cum reliquis omnibus potest homo contrahere, ac inire matrimonium, qui sensus maxime violentus est, & alienus à litera; quia hic non est sermo de contrahendo matrimonio; quod jam supponitur contractum dum dicitur de latere ejus formata, sed est sermo de intima unione mariti cum uxore, & ideo ait: propter hanc dimittet homo patrem, & matrem, & adhaerebit uxori suae: hoc est quantum ad cohabitationem, ut ponunt Lyran. & Abulen. q. 23 filii ante nuptias habitant cum parentibus, post nuptias solent immobiliter cohabitare cum uxoriibus, quod maxime explicat Græcus Conglutinabitur: quod significat intimam, ac perpetuam unionem.

38. Et quamvis filii etiam post matrimonium teneantur parentes summe diligere, & eis obsequia præstare; tamen amor erga mulierem, & uxorem suam debet esse præstantior, & major ut ait Elsdra lib. 3, cap. 4. n. 25.

39. Maxime Vates laudat, ac exollit gentem Leviticam. Deuteron. 33. n. 9. Qui dixit patri suo, & matri suae. Nescio vos: & fratribus suis ignoro vos: & nescierunt filios suos: & Christus D. multis docet religionem affectibus domesticis esse antepondendam. Math. 10. n. 35. ait: Veni separare hominem adversus patrem suum: & filiam adversus matrem suam: & nurum adversus socrum suam: Nusquam in his locis meminit Textus de uxore ableganda, ne quis putaret matrimonium facile esse rescindendum, & inde agnosceret strictius esse vinculum viri cum uxore, quam filii cum patre, vel filia cum matre, ut optimè notavit Rupertus lib. 2. in Genef. cap. 38. & ait: Cum hoc dicit sancta, & iusta lex, notandum, quod solum uxorem præterit: quia videlicet patrem, & matrem, fratres, & filios nescire licet illi, qui eloquium custodire, & pactum ejus cupit servare; & quamquam reluctantes, & invito relinquere jure licet, sola uxor est, quam nisi volentem, & idem propositum amplectentem fas non est. Agit Rupertus de voto Castitatis religioso: ob quod ex mutuo consensu dari potest separatio.

40. Cum Jacob esset in domo Laban, duas filias Rachelem, & Liam doxit in matrimonium; Laban & filii ejus trecenteno vultu, dura facie aspiciabant Jacob: Tunc apparens Deus Jacob, ait illi: Surge, & egredere de terra hac, revertens in terram nationis tuae;

Genef. 2. n. 13. quod cum exposuisset suis uxori- bus; & quam malevolè pater ejus se haberet cum illo libenter ipsæ uxores Lia, ac Rachel se offerunt ad ejus concomitatum, ac sequelam; sed quomodo teneræ fœmæ affluetæ domui patris, non timent, quod multæ itineris difficultates sint exantlandæ, quanti labores sustinendi & quam multæ essent viræ longissimæ asperitates? quomodo patrem, & matrem dimittentis? Fratres, cognatos, & patriam deserentis? & terram longinquam, & extraneam, ac alienam non timentis? Hæc omnia contemnunt, ut viro suo adhaereant, ac cum sequantur; nam ex vinculo matrimonii ad hæc omnia se teneri, maxime agnoscebant. Lippomanus ait: Marius, & conjux perpetuò cohabitare debent, quemadmodum Adam prædixit: relinquet homo patrem, & matrem, & adhaerebit uxori suae: ideo nunc & ipsa in recessum viri consentium; sed nunc mihi grave, & magnum est dubium, quomodo Jacob apud se constituit uxores suas filias Laban, ipso nesciente secum ferre, quæ erant magnum impedimentum ad iter, ut notat Hamerus; & inde maxime poterat timere, quod Laban homo asper, & durus cum insequeretur, ac comprehenderet, ut de facto contigit; ex quo maxime poterant multæ contentiones, rixæ, ac dissensiones, & gravia detrimenta pullulare. Tamen Jacob nil eorum timet, sciebat legem divinam, quæ præcipit quod vir semper adhaereat uxori suæ; ac proinde quando Deus ei præcepit: Egredere de terra hac, revertens in terram nationis tuae, ibi intellexit, quod Deus ei præcipiebat ut secum adduceret uxores, à quibus Dei voluntas erat, ut non se disjungeret, nec divideret, sed simul cum illis cohabita-

ret. Genef. 2. n. 22 Dicitur: Aedificavit Dominus Deus costam, quam tulit de Adamo in mulierem non aedificavit eam de pedibus, ut monet Moy ses Antistes lib. de parad. p. 1. Ne vir feminam multo inferiorem, humilioremque asstimaret: Nec Evam formavit de viri cerebro. Theodoretus q. 30. in Genef. Ne femina principatum affectaret, quod est viri. Ex quo ergo formatur mulier? de costa nempe, hoc est, de latere, ut inde cognoscat homo: quod mulier data est ei, tanquam socius à latere, ac collateralis, à quo non potest dividi, ac separari. D. Aled. lib. 1. de Amicitia, sic ait: Pulchre de latere primi hominis secundus assumitur, ut natura doceret, omnes aequales, ac quasi collaterales, nec esse in rebus humanis superiores, vel inferiores.

Preme verbum, quo utitur Scriptor Canonice: Aedificavit Dominus Deus costam in mulierem: non ait formavit, produxit, fecit, sed aedificavit: graviter nota; quod inter aedificatum seu aedificium, & id ex quo aedificatur, est quædam identitas individualis, domus enim, quæ ex lapidibus constructur, dicitur una domus, & quamdiu aedificium consistit, ac permanet, partes ab eo non possunt dividi, ac separari. Sic matrimonium est quoddam aedificium, quod constat ex suis partibus, viro, ac muliere, inter quas datur quædam individualis identitas, ut durante matrimonio non possint ipsæ partes inter se dividi, ac separari. Episcopus Paulus Burgens. sic ait: Eff, quasi per modum aedificationis, secundum quam manet aliqualis identitas, quasi individualis inter

Vir, & uxor inseparabiliter cohabitent.

Lippom. Dei voluntas, ut homo non se assumat ab uxore. Hamer.

41. Genef. 2. Antistes. Moyses. Theodor. D. Aled. Mulier, & vir socii collateralis, ne dividantur.

42. Gen. 2. Vir, & mulier ut pars unius aedificii.

Burgens.

inter aedificatum, & id de quo aedificatur, nempe domus ex ligno, & lapidebus; & lapides, & ligna manent in domo aedificata, eadem, quæ prius individualiter erant: secundum quem modum, quodammodo facta fuit mulier ex costa Adæ; & quomodo inter vos manet quodammodo, quasi identitas individualis; quia amore se debent mutuo prosequi: & hoc latius explicabo quaestione sequenti.

QUESTIO VI.

Quare Vir, & mulier dicuntur una caro?

43. Textus. D. Chryl. Runt duo in carne una: ait Textus. Primo ex D. Chrysolom. amoris affectu, quia carnaliter se diligunt; sicut, ait, qui spiritualiter se diligunt, multorum animæ, quasi una anima dicuntur. Aled. 4. num. 32. Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una. Secundò ex D. Hieronym. & D. Thoma effectivè, quia unam prolem, unam carnem generant. Sic ait Hugo Victorinus: Erunt duo in carne una. Scilicet in generatione unius carnis, id est, patris, cooperabuntur. Tertio ex Caietan. Lippoman. in e. 2. Genef. quia conjux est dominus corporis alterius sui comparis, & unus habet potestatem in corpore alterius, ut ait Apostolus 2. Cor. 7. nu. 4. Quarto, ex multis quibus adheret Barrados, vir, & mulier dicuntur una caro, propter carnalem copulam, & corporum commixtionem: quæ enim commiscetur, ut vinum, & aqua, unum efficiuntur; quod deducitur ex Apostol. 1. Corint. 6. n. 17, & hæc sententia est satis probabilis. Quintò, alii ex D. Augustino lib. 14. de Civitat. cap. 22. quod dicitur una caro, quia mulier de carne viri sumpta est.

44. Abulen. Maldon. Cornel. Sextò pariter, & magis propriè juxta radicem Hebraicam, Abulen. hic q. 7. Maldonatus, Cornelius à Lapide, & alii dicunt, quod vir, & mulier, ut vertit Syrus, est unus homo, unaque persona civilis; caro enim per synecdochen totum hominum significat. Genef. 6. n. 12. Omnis caro corruerat vitam suam: id est, omnis homo. Psalm. 64. n. 2. ad te omnis caro venit: id est, omnis homo. Et est sensus: Erunt deo in carne una: id est, in uno homine, in una persona civili ex institutione ipsius naturæ, ac Dei: & sicut pars corporis, v.g. cor, non debet separari à corpore, nec vit ab uxore; & sicut anima, seu spiritus non potest separari à corpore quandiu vivit; sic nec vit ab uxore, quandiu quilibet eorum est vivens.

45. Ait Joannes cap. 1. n. 13. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Magnus labor est Expositoribus, ut suo loco dixi, quid Carnis, quid Viri nomine significetur? Subtiliter suo more D. August. tract. 2. in Joan. Text. sic commentatur. In eo autem, quod sequitur: Neque ex voluntate viri, neque ex voluntate carnis, carnem pro femina posuit, quia cum de ostra esset, Adam dixit: Hoc nunc os de ossibus Sylicira in Evang. Tom. VI.

meis, & caro de carne mea. Ponitur ergo caro pro uxore, quomodo aliquando spiritus pro marito: Non potuit efficacius, ac vivacius præclarissimus Doctor declarare æctissimam unionis nexum inter conjuges, quo sunt unus homo, & una persona, quam sub metaphora corporis, seu carnis; & spiritus, seu animæ, quæ sic individuo nexu copulantur, ut separari nequeant quandiu vivit, & in matrem pulverem non revertitur; quo utriusque conjugis functiones translucent, anima imperat, obedit caro; sic & uxor respectu mariti.

Ex costa Adami dormientis formavit Deus Evam, qui eam videns dixit, Nunc caro de carne tua, & os de ossibus meis. Gen. 2. n. 22. de quo acutissime audient D. Chryl. dicitur D. Chrysol. homil. 20. in epistol. ad Ephesios, dum ait: Permisi Deus Adæ, ut non forem suam in uxorem duceret; in uxorem non forem, sed filiam; quin adhuc ne filiam quidem, sed propinquam quiddam filia, carnem videlicet suam ipsius: Mulierem enim non fecit, ex eo quod esset extra corpus Adæ, ne tanquam cum aliena cohereret. Considera altum Dei consilium; non dedit Adæ in uxorem, sororem, vel filiam, sed id quod propinquius est, suam ipsius carnem, ut inde agnoscat homo, quantum unionem, ac connexionem habeat cum sua uxore, ut maxime stimulentur ad eam ut carnem suam summe diligendam; nam ut ait Apostolus ad Ephesios 5. num. 19. Nemo enim carnem suam unquam odio habuit: & ideo Eva de dormientis costa Adæ formata est, ne forte cum aliquo doloris sensu afficeretur, ex quo amor inter conjuges tabesceret, & aliquod rixæ fomentum subrederet.

Et tanta est unio, & connexio inter virum & uxorem, ut frequenter sub viro uxor intelligatur. Vidit Joseph per somnium se à Sole, Luna, & Stellis adorari: hoc est à Patre, Matre, ac fratribus, ut ipse Jacob interpretatus est, dicens: Num ego, & mater tua, & fratres tui adorabimini super terram? Genef. 37. n. 10. laborant Interpretes, quo pacto somnium hoc impletum fuerit, cum Josephus nunquam adoratus fuerit à matre Rachele, quæ multo antè obiit, quàm ille in Aegypto regnaret, ut patet ex Genef. 35. num. 19. Relictis variis solutionibus, aptissime respondet D. Chryl. soltom. homil. 66. in Genef. & ait: Perpetua Scriptura mos est, a magis principali totum significare; quoniam igitur caput mulieris vir est, cum adoraverit caput, manifestum est, quod corpus totum caput sequitur; si enim pater hoc curavit, multo magis, nisi ex hac vita præcepta fuisset, hoc fecisset. Sic & Genef. 3. num. 1. dicitur: Recordatus est Deus Noë, cunctorumque animalium, & omnium jumentorum, quæ erant cum eo in arca. Quætionem movet D. Ambrosius lib. de Noë, cap. 16. si scribitur, quod Deus fuerit memor bestiarum, ac jumentorum, cur non dicitur, quod etiam fuerit memor uxoris Noë, ac filiorum? Respondet Sanct. Doctor, & ait: Cum dixit, quod Noë memor fuerit, in autore, & præfule domus, necessitates ejus reliquas comprehendit; etiam cum omnes sibi invicem chari sint, una est domus. Conjugalit amor totam domum in unum coanglit; & sub viro uxor, & filii intelliguntur.

46. D. August. Ait Joannes cap. 1. n. 13. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Magnus labor est Expositoribus, ut suo loco dixi, quid Carnis, quid Viri nomine significetur? Subtiliter suo more D. August. tract. 2. in Joan. Text. sic commentatur. In eo autem, quod sequitur: Neque ex voluntate viri, neque ex voluntate carnis, carnem pro femina posuit, quia cum de ostra esset, Adam dixit: Hoc nunc os de ossibus Sylicira in Evang. Tom. VI.

meis, & caro de carne mea. Ponitur ergo caro pro uxore, quomodo aliquando spiritus pro marito: Non potuit efficacius, ac vivacius præclarissimus Doctor declarare æctissimam unionis nexum inter conjuges, quo sunt unus homo, & una persona, quam sub metaphora corporis, seu carnis; & spiritus, seu animæ, quæ sic individuo nexu copulantur, ut separari nequeant quandiu vivit, & in matrem pulverem non revertitur; quo utriusque conjugis functiones translucent, anima imperat, obedit caro; sic & uxor respectu mariti.

47. Et tanta est unio, & connexio inter virum & uxorem, ut frequenter sub viro uxor intelligatur. Vidit Joseph per somnium se à Sole, Luna, & Stellis adorari: hoc est à Patre, Matre, ac fratribus, ut ipse Jacob interpretatus est, dicens: Num ego, & mater tua, & fratres tui adorabimini super terram? Genef. 37. n. 10. laborant Interpretes, quo pacto somnium hoc impletum fuerit, cum Josephus nunquam adoratus fuerit à matre Rachele, quæ multo antè obiit, quàm ille in Aegypto regnaret, ut patet ex Genef. 35. num. 19. Relictis variis solutionibus, aptissime respondet D. Chryl. soltom. homil. 66. in Genef. & ait: Perpetua Scriptura mos est, a magis principali totum significare; quoniam igitur caput mulieris vir est, cum adoraverit caput, manifestum est, quod corpus totum caput sequitur; si enim pater hoc curavit, multo magis, nisi ex hac vita præcepta fuisset, hoc fecisset. Sic & Genef. 3. num. 1. dicitur: Recordatus est Deus Noë, cunctorumque animalium, & omnium jumentorum, quæ erant cum eo in arca. Quætionem movet D. Ambrosius lib. de Noë, cap. 16. si scribitur, quod Deus fuerit memor bestiarum, ac jumentorum, cur non dicitur, quod etiam fuerit memor uxoris Noë, ac filiorum? Respondet Sanct. Doctor, & ait: Cum dixit, quod Noë memor fuerit, in autore, & præfule domus, necessitates ejus reliquas comprehendit; etiam cum omnes sibi invicem chari sint, una est domus. Conjugalit amor totam domum in unum coanglit; & sub viro uxor, & filii intelliguntur.

48. D. August. Ait Joannes cap. 1. n. 13. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Magnus labor est Expositoribus, ut suo loco dixi, quid Carnis, quid Viri nomine significetur? Subtiliter suo more D. August. tract. 2. in Joan. Text. sic commentatur. In eo autem, quod sequitur: Neque ex voluntate viri, neque ex voluntate carnis, carnem pro femina posuit, quia cum de ostra esset, Adam dixit: Hoc nunc os de ossibus Sylicira in Evang. Tom. VI.

49. D. August. Ait Joannes cap. 1. n. 13. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Magnus labor est Expositoribus, ut suo loco dixi, quid Carnis, quid Viri nomine significetur? Subtiliter suo more D. August. tract. 2. in Joan. Text. sic commentatur. In eo autem, quod sequitur: Neque ex voluntate viri, neque ex voluntate carnis, carnem pro femina posuit, quia cum de ostra esset, Adam dixit: Hoc nunc os de ossibus Sylicira in Evang. Tom. VI.

50. D. August. Ait Joannes cap. 1. n. 13. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Magnus labor est Expositoribus, ut suo loco dixi, quid Carnis, quid Viri nomine significetur? Subtiliter suo more D. August. tract. 2. in Joan. Text. sic commentatur. In eo autem, quod sequitur: Neque ex voluntate viri, neque ex voluntate carnis, carnem pro femina posuit, quia cum de ostra esset, Adam dixit: Hoc nunc os de ossibus Sylicira in Evang. Tom. VI.

48. Ephes. 5. Ait Paulus ad Ephesios 5. n. 31. *Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem, & adhaerebit uxori suae; & erunt duo in carne una: sacramentum hoc magnum est. In quo potat Magnus Doctor gentium, quod inter uxoratos sit quid divinum, & magnum sacramentum. In eo ostenditur quid divinum, quod homo sic afficitur repente amore uxoris suae, nunquam antea visæ, ut cum primum eam viderit statim eam omnibus præferat, & illius gratia omnia dimittat: sic ait D. Chrysolom. tom. 6. Homilia, an mulieres ducendæ sint uxores? Quod virgo assueta omni tempore sponsum nunquam ante visum, mox à prima die desiderat, & amat tanquam corpus proprium. Rursum vir, quem nunquam antea vidit, nunquam allocutus est, mox à prima die præfert ceteris omnibus amicis, & familiaribus, denique ipsius parentibus: Hoc igitur Paulus considerans, animadvertensque non esse hoc humanum negotium, sed divinum, amores tales inseri; mysterium, inquit, hoc magnum est sacramentum. Præclarissime sanctus Doctor rem explicat, tamen non abs re dici potest: Erunt duo in carne una: Hoc magnum sacramentum. Sacramentum illud dicitur, quod cum sit unum qui in se, aliud apparet oculis nostris: In Baptismo, verbi gratia, nobis apparet aqua naturalis cum verbis sacerdotis, & sub illa latet divina gratia sanctificans nos: Erunt duo in carne una, hoc magnum sacramentum: quia cum nostris oculis, vir & mulier duo appareant; tamen ratione nexus, & unionis unum quid sunt, & una caro.*

49. Genes. 2. Formato primo homine, dixit Deus: *faciamus ei adiutorium simile sibi.* Genes. 2. n. 18. & cur hic mulier non dicitur efformari Deo similis, sed viro suo? Mulier enim ad imaginem, & similitudinem Dei facta est, sicut & vir, qui ad imaginem, & similitudinem Dei dicitur factus: Genes. 1. num. 27. Quare ergo Sacer Textus stylum variat, & virum Deo similem, uxorem viro similem dicit? aptè, & appositè Rupertus, ibi: *Faciamus ei adiutorium simile sibi: addendo autem simile sibi, cum illa comprehendat, qua in faciendo viro dixit, ad imaginem, & similitudinem nostram; & præsit piscibus maris, &c.* Hic mulier non dicitur immediatè similis Deo, sed ex eo quod similis sit viro suo, facta est ad imaginem, ac similitudinem Dei, ut inde agnoscat mulier, quod imago, & similitudo Dei erit cum virum suum expresserit, illi se conformando, ejus voluntati, nutibus, ingenio, moribus inhærendo, & vir, ut ait Hamerus, *revereatur, ac honoret mulierem, ut imaginem & similitudinem suam.* Ut ita, ait Apostolus ad Hebræos 13. num. 4. *honorabile sit connubium in omnibus: quod ad utramque fortunam pertinet.* Urgetur enim maritus ad uxorem redamandam, sive cum fortuna aridet prosperis, sive cum eadem irridet adversis: hæc explicatio maxime approbatur ab Athanasio, qui sic ait: *Honorabile connubium in omnibus; hoc est, quibusvis modis, & quibusvis temporibus: scilicet prosperis, & adversis,*

Matth. 19. n. 7. Dicunt illi: Quid ergo Moïses mandavit dare libellum repudii, & dimittere?

Num. 8. Ait illis: Quoniam Moïses ob duritiam cordis vestri, permisit vobis dimittere uxores vestras, ab initio autem non fuit sic.

Num. 9. Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: & qui dimissam duxerit, mœchatur.

VERSIONES.

Arias, n. 7. Libellum discessionis, & absolvere eam.

Aethiopic. Ut darent scripturam separationis, & dimitterent.

Syrus ex Guid. Ut daremus scriptum repudii.

Arabicus. Atque destitui.

Theoph. n. 8. Amittere eam.

Syrus. Contra duritiam cordis vestri.

Alter Syrus. Ut iret obviam duritiei cordis vestri.

Aethiop. n. 9. Moïses permisit secundum malitiam cordis vestri, &c. sed à principio non erat, quod factum fuit.

Syrus ex Guid. Dimiserit uxorem suam, quæ non sit adultera.

Pagnin. Si quis repudiaverit uxorem.

Vatablus. Ob stuprum.

Hier. Rua Cent. 2. 1. Contr. tionem.

ALTER TEXTVS.

Marc. 10. n. 3. Quid vobis præcepit Moïses.

Num 4. Moïses præcepit libellum repudii scribere, & dimittere.

Num. 5. Quibus respondens Jesus ait: ad duritiam cordis vestri scripsit vobis præceptum istud.

Num. 6. Ab initio autem creaturæ masculinum, & foeminam fecit eos Deus.

Luc. 16. n. 18. Omnis, qui dimittit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam.

EXPOSITIO IV.

50. Cohærensia inter Marcum, & Matthæum.

Dicunt illi: Matthæus, & Marcus nihil discrepant; sed maxime cohærent, quodquid impie dixerint hæretici, ac proinde sic contendus est uterque Textus. Christus, Phariseis rogantibus, an liceret uxorem dimittere? respondit, ut scribit Marcus: *Quid vobis de hac re præcipit Moïses? id est, dispoluit, ac ordinavit: qui responderunt, ut habet Marcus: Moïses præcepit libellum repudii scribere, & dimittere.* Tunc Christus, ut refert Matthæus, opponit primam matrimonii institutionem, & indissolubilitatem à Deo institutam, Verf. 4. *Non legistis, quia masculinum, & foeminam, &c.* Responderunt Pharisei: *Quid ergo Moïses mandavit dare libellum repudii? Mox respondit Christus: Moïses hoc permisit ad duritiam cordis vestri.* In quo nota, quod Pharisei cum agunt de lege, dicunt quod Moïses præcepit; utuntur mandati, non permittendi verbo, ut vim majorem adhibeant suo argumento. At Christus D. cum de se profert sententiam circa legem, non præcipiendi, sed permittendi verba utitur: *ad duritiam cordis vestri permisit vobis Moïses & ita Sacri Evangelistæ optime inter se cohærent.*

51. Dicunt illi, scilicet Pharisei: quid ergo Moïses mandavit: ac si dicant, quomodo potest stare, quod dicitur: *quia Moïses mandavit dare libellum repudii: veluti si dicatur, ait Abulensis, aut fallum est, quod tu dicit, aut fallum, quod Moïses dixit, ac mandavit dare libellum repudii.* Quando vir repudiabat uxorem, causam separationis redigebat in scriptis, & dabat uxori, quæ præsentabatur sapientioribus, vel superioribus, ut notant D. Thom. Carthusianus, & alii, & sic dimittebatur uxor.

Ait illis: Rectè D. Chrysol. hom. 63. in Matth. inquit: *Si autem Dominus alienus esset à veteri Testamento, non decertasset pro Moïse, neque qua sua sunt, veteribus convenirent, sed ineffabilis Christi præsentia pro his excusando responderet. Quoniam Moïses ob duritiam cordis vestri. In quo liberat Moïsem ab accusatione, & totum in illorum caput convertit. Proindeque cum Christus ait, quod hoc Moïses permisit, non negat libellum fuisse permissum à Moïse, & hoc ob malitiam cordis vestri, ad evitanda majora mala, ut notant D. Paschas. D. Remigius, Lyranus, ne ob depravatam vestram voluptatem carnalem uxores occidatis, vel apostasiam à lege Dei faciatis, & rectè utitur Christus D. verbo permittendi, ut notat Abulens. quod etiam ad mala pertinet, cum interdum minora mala permittuntur, ut majora evitentur: non fuit sic ab initio, Nam Deus in exordio mundi instituit matrimonium indissolubile: ac hominum natura per peccatum viciata, hanc Dei institutionem corripuit, & mutavit.*

53. Dico autem vobis, tanquam novus legislator legem novam vulgans, ac publicans, & libellum repudii, ac imperfectiones legis veteris delens, ipsumque matrimonium ad suam primam originem, ac institutionem, ut à Deo est factum; reducens: quod quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem: & sic respondet Christus ad questionem Phariseorum, an liceat uxorem dimittere quacunq; ex Sylveira in Evang. Tom. V. l.

causa nempe, quod non licet nisi ex gravissima causa, utpote fornicatione, vel alia simili. Et non ait Christus, qui solvere se ab uxore sua, sed qui dimiserit, quantum ad thorum, & quo ad cohabitationem; non verò quantum ad vinculum matrimonii, quia hoc est indissolubile, & hic sensus catholicus evidenter patet ex sequente parte hujus versus, qui dimissam duxerit, mœchatur; id est, est adulter, facit adulterium, quod ex eo est, quia dimissa ob fornicationem, v.g. adhuc est alligata vinculo matrimonii ad primum maritum, aliàs qui eam duxisset, non mœcharetur, nec esset adulter.

QUESTIO VII.

Circa libellum repudii variae questiones solvuntur.

Pro toto fundamento hujus questionis recolendum est id, quod lex disponebat Deut. 24. n. 1. ubi sic ordinatur: *Si acceperit homo uxorem, & habuerit eam, & non invenerit gratiam ante oculos ejus propter aliquam fœditatem: scribet libellum repudii, & dabit in manu illius, & dimittet eam de domo sua: cumque egressa alterum maritum duxerit, &c.* Ecce dispositio legis, claritatis gratiâ.

Prima quæstio est, quibus licitum erat jus repudii? Respondeo, maritis tantum, & non uxoribus: Hoc ostenditur ex Josepho lib. 15. cap. 11. ubi refert quod Salome soror Herodis, præter legem, quæ solis maritis permittebat repudium, repudiaverit maritum suum Costobarum, & sic ait: *lex enim nostra solis maritis jus repudii permittit, mulieribus autem, ne dimissis quidem fas est nubere, nisi prioris viri permisso.* Prima pars hujus dicti, quod hoc dabatur maritis, patet ex ipsa lege citata, ubi dicitur: *Si acceperit homo uxorem:* ubi lex tantum loquitur de viro; ergo ultra lex non extendenda; maxime cum sit materia odiosa viro. Poterant tamen mulieres ob adulterium mariti, vel savitias, aliasque justas causas, divortium facere quoad thorum: Hoc Christianis, ac quibusvis gentibus ex jure gentium permittitur. Quoad secundam partem dicti Josephi, de foeminis dimissis, ne nubant sine viri permisso, hoc lex non habet, nisi fortè hoc introductum fuisset ex consuetudine; quia hoc jus usurparunt mariti: ita ad citatum locum Deuteronomii Lorinus, & Cornelius à Lapide Lorin. §. Nota hoc. Cornet.

Secunda quæstio, quæ causa requirebatur ad hujusmodi repudium? Tertull. lib. 4. contra Marc. cap. 34. & Episcopus Paulus Burgenf. in c. 19. Matth. dicit solam fornicationem: & ita legit Tertullian. locum Deuteronomii. *si in ea inventum fuerit negotium impudicum.* Tamen Origenes, D. Chrysolom. D. Paschas. D. Thom. & communiter omnes interpretes, quos legi, inquirunt, quod non solum ob fornicationem licitum erat repudium, sed etiam ob alias causas animæ, & corporis, utpote ob lepram, sterilitatem, veneficium, perpetuas, ac continuas rixas: & deducitur ex radice Hebraica, nam ubi nostra Vulgata habet: *propter aliquam fœditatem,* Hebræus legit: *Propter fœditatem rei alii.* Hebr. cuius. Deinde quia in causa fornicationis, seu adulterii, vix habebat locum repudium: O 3 nam